

Formy a metódy vyučovania

Otázka 06a – žiaci

Ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

veľmi často
dosť často
málokedy
nikdy

0 2 4 6

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

počúvame učiteľa, ktorý stojí pred tabuľou a niečo nám vysvetľuje

Otázka 06a / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 nikdy	13	4,8	■
4 málokedy	67	24,9	■
2 dosť často	122	45,4	■
0 veľmi často	42	15,6	■
bez odpovede	25	9,3	■
Priemer			2,4

Otázka 06a / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 nikdy	198	2,6	■
4 málokedy	1329	17,5	■
2 dosť často	3719	49,1	■
0 veľmi často	2026	26,7	■
bez odpovede	302	4,0	■
Priemer			1,9

Komentár k celoslovenským výsledkom

Z odpovedí žiakov vyplýva, že učitelia na našich školách väčšinu času stoja pri tabuli a vysvetľujú učivo. Iba 20 % žiakov s týmto tvrdením čiastočne alebo vôbec nesúhlasilo, teda ich skúsenosť je pravdepodobne iná. Takéto hodnotenie výuky nevrhá na naše školy a na našich učiteľov najlepšie svetlo, pretože metóda frontálneho vyučovania sa dávno považuje za zastaranú, málo efektívnu a v mnohých krajinách sveta sa už takmer nepoužíva.

Otázka 06b – žiaci

ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

veľmi často
dost' často
málokedy
nikdy

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

0 2 4 6
 píšeme si, čo nám učiteľ diktuje alebo čo píše na tabuľu

b

Otázka 06b / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 nikdy	6	2,2	
4 málokedy	27	10,0	
2 dost' často	90	33,5	
0 veľmi často	128	47,6	
bez odpovede	18	6,7	
Priemer			1,3

Otázka 06b / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 nikdy	121	1,6	
4 málokedy	654	8,6	
2 dost' často	2735	36,1	
0 veľmi často	3820	50,4	
bez odpovede	244	3,2	
Priemer			1,2

Komentár k celoslovenským výsledkom

Je prekvapujúce a nepochopiteľné, že v dnešnej dobe, keď majú žiaci vďaka internetu prístup k mnohým informáciám, viac ako 86 % z nich sedí v laviciach a zapisuje, čo im učitelia diktujú alebo píše na tabuľu. Ťažko môžeme žiakom zazlievať, že strácajú o vyučovanie záujem, keď sa učia najpasívnejším možným spôsobom – zapisovaním faktov a poznámok, ktoré im predloží učiteľ, namiesto toho, aby ich sami hľadali, spracúvali a na hodinách o nich diskutovali. Smutné je, že ako veľmi častý spôsob výuky to uvádza viac ako polovica opýtaných.

Otázka 06c – žiaci

ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

veľmi často
dosť často
málokedy
nikdy

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

0 2 4 6

sami si čítame text z učebnice a robíme si z neho poznámky

Otázka 06c / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 nikdy	36	13,4	
4 málokedy	140	52,0	
2 dosť často	43	16,0	
0 veľmi často	31	11,5	
bez odpovede	19	7,1	
Priemer			3,4

Otázka 06c / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 nikdy	885	11,7	
4 málokedy	4851	64,0	
2 dosť často	1095	14,5	
0 veľmi často	431	5,7	
bez odpovede	312	4,1	
Priemer			3,7

Komentár k celoslovenským výsledkom

Je potešiteľné, že súhlas s týmto tvrdením vyjadrila iba pätina opýtaných, viac ako tri štvrtiny žiakov používajú učebnice týmto spôsobom na hodinách iba zriedkavo. Ešte potešiteľnejšie by to bolo, keby výsledok predchádzajúcej otázky potvrdil väčšiu samostatnosť žiakov pri získavaní informácií. Zdá sa, že na našich školách slúžia učebnice iba ako „doplňujúce čítanie“, prípadne ako zdroj informácií, otázok a úloh pre domácu prípravu žiakov.

Otázka 06d – žiaci

Ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

nikdy málokedy dosť často veľmi často
 0 2 4 6

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

 využívame rôzne pomôcky, ktoré učitelia nosia na hodiny

d

Otázka 06d / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	25	9,3	
4 dosť často	57	21,2	
2 málokedy	143	53,2	
0 nikdy	21	7,8	
bez odpovede	23	8,6	
Priemer			2,7

Otázka 06d / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	706	9,3	
4 dosť často	2240	29,6	
2 málokedy	3907	51,6	
0 nikdy	494	6,5	
bez odpovede	227	3,0	
Priemer			2,9

Komentár k celoslovenským výsledkom

Skúsenosti a výskumy potvrdili, že ak sa žiakom zdá výuka príliš teoretická a málo názorná, vedie to k strate ich záujmu a motivácie. Treba to mať na pamäti aj pri hodnotení tejto otázky, keďže až 58,1 % žiakov sa vyjadrilo, že pomôcky na hodinách využívajú len veľmi zriedka alebo vôbec. Súhlas (využívanie pomôcok pomerne často alebo veľmi často) vyjadrilo iba necelých 40 % opýtaných.

Otázka 06e – žiaci

Ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

nikdy málokedy dosť často veľmi často
 0 2 4 6

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

využívame počítače, interaktívne tabule alebo inú techniku

e

Otázka 06e / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	22	8,2	
4 dosť často	83	30,9	
2 málokedy	118	43,9	
0 nikdy	24	8,9	
bez odpovede	22	8,2	
Priemer			2,8

Otázka 06e / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	1373	18,1	
4 dosť často	2545	33,6	
2 málokedy	2890	38,2	
0 nikdy	494	6,5	
bez odpovede	272	3,6	
Priemer			3,3

Komentár k celoslovenským výsledkom

Počítače a inú techniku využívajú žiaci na hodinách viac ako iné druhy pomôcok, ale výsledok aj tak nie je uspokojivý. Čiastočný alebo úplný súhlas s predloženým tvrdením vyjadrilo len 51,7 % opýtaných žiakov. Z odpovedí viac ako 44 % žiakov vyplýva, že ich učitelia na hodinách počítače a inú techniku príliš nepoužívajú.

Otázka 06f – žiaci

Ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

nikdy málokedy dosť často veľmi často
 0 2 4 6

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

 využívame internet priamo na hodine

f

Otázka 06f / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	12	4,5	
4 dosť často	22	8,2	
2 málokedy	124	46,1	
0 nikdy	82	30,5	
bez odpovede	29	10,8	
Priemer			1,7

Otázka 06f / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	611	8,1	
4 dosť často	1538	20,3	
2 málokedy	3508	46,3	
0 nikdy	1598	21,1	
bez odpovede	319	4,2	
Priemer			2,3

Komentár k celoslovenským výsledkom

Odpovede na túto otázku sa dali očakávať už z odpovedí na predchádzajúce otázky a), b) a e). Odpovede navzájom korešpondujú a potvrdzujú, že pri frontálnom vysvetľovaní a diktovaní poznámok zostáva málo času a priestoru na interaktívnu prácu s internetom. Viac ako 67 % žiakov potvrdilo, že internet používajú málokedy alebo vôbec, len 28 % žiakov má skúsenosti s pravidelnejším využívaním internetu na hodine.

Potešiteľné však je mierne zlepšenie oproti prieskumu v minulom roku, kedy až 74 % žiakov uviedlo, že internet takmer nepoužívajú.

Otázka 06g – žiaci

Ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

nikdy málokedy dosť často veľmi často
 0 2 4 6

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

robíme praktické pokusy a experimenty

9

Otázka 06g / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	11	4,1	■
4 dosť často	41	15,2	■
2 málokedy	133	49,4	■
0 nikdy	66	24,5	■
bez odpovede	18	6,7	■
Priemer			2,0

Otázka 06g / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	328	4,3	■
4 dosť často	1464	19,3	■
2 málokedy	4057	53,6	■
0 nikdy	1454	19,2	■
bez odpovede	271	3,6	■
Priemer			2,2

Komentár k celoslovenským výsledkom

Zdá sa, že vo všetkých otázkach, ktoré smerujú k praktickosti vyučovania, sa potvrdilo, že žiaci považujú výuku viac za teoretickú ako praktickú, chýba im praktická motivácia a názornosť na hodinách. Aj napriek tomu, že možnosti jednotlivých predmetov sú v tomto smere odlišné, zdá sa nám málo, ak súhlas s uvedeným tvrdením vyjadrilo len 23,6 % žiakov. Naopak, viac ako 72,8 % z nich sa vyjadrilo, že pokusy nerobia nikdy alebo len málokedy.

Otázka 06h – žiaci

Ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

nikdy málokedy dosť často veľmi často
 0 2 4 6

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

venujeme sa práci na väčších (dlhodobých) projektoch

h

Otázka 06h / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	10	3,7	
4 dosť často	52	19,3	
2 málokedy	117	43,5	
0 nikdy	68	25,3	
bez odpovede	22	8,2	
Priemer			2,0

Otázka 06h / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	327	4,3	
4 dosť často	1555	20,5	
2 málokedy	4107	54,2	
0 nikdy	1330	17,6	
bez odpovede	255	3,4	
Priemer			2,2

Komentár k celoslovenským výsledkom

Žiacke odpovede na túto otázku aj tento rok potvrdili, že projekty sa na hodinách robia dosť zriedkavo. Už tretí rok po sebe čiastočný alebo úplný súhlas s tvrdením uviedlo len okolo 25 % žiakov. Smutné je, že viac ako 17 % žiakov sa na hodinách projektom nevenuje vôbec. Aj tento výsledok potvrdzuje predchádzajúce odpovede žiakov, že na hodinách je málo vlastnej aktivity, tvorivosti, prevláda pasívne počúvanie výkladu učiteľa a písanie poznámok.

Otázka 06i – žiaci

Ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

nikdy málokedy dosť často veľmi často
 0 2 4 6

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

pracujeme vo dvojiciach alebo v menších skupinách

Otázka 06i / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	12	4,5	■
4 dosť často	48	17,8	■
2 málokedy	181	67,3	■
0 nikdy	17	6,3	■
bez odpovede	11	4,1	■
Priemer			2,4

Otázka 06i / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	480	6,3	■
4 dosť často	2287	30,2	■
2 málokedy	4157	54,9	■
0 nikdy	430	5,7	■
bez odpovede	220	2,9	■
Priemer			2,8

Komentár k celoslovenským výsledkom

Výsledky prieskumu ukazujú, že práca vo dvojiciach alebo v menších skupinách ešte stále na našich školách nepatrí k bežným formám vyučovania. Viac ako 60 % žiakov totiž uviedlo, že s touto formou práce na hodinách majú len malé alebo dokonca žiadne skúsenosti.

Aj v tomto prípade sa potvrdila súvislosť s predchádzajúcimi otázkami, z ktorých vyplynulo, že na hodinách dominuje frontálny výklad učiteľa a diktovanie poznámok.

Otázka 06j – žiaci

ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

nikdy málokedy dosť často veľmi často V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

0 2 4 6

 sledujeme referáty či prezentácie spolužiakov

Otázka 06j / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	50	18,6	
4 dosť často	109	40,5	
2 málokedy	83	30,9	
0 nikdy	10	3,7	
bez odpovede	17	6,3	
Priemer			3,6

Otázka 06j / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	865	11,4	
4 dosť často	2887	38,1	
2 málokedy	3030	40,0	
0 nikdy	537	7,1	
bez odpovede	255	3,4	
Priemer			3,1

Komentár k celoslovenským výsledkom

V tejto otázke sa asi školy navzájom od seba diametrálne líšia. Takmer polovica žiakov totiž súhlasila s tvrdením, že na hodinách sledujú referáty a prezentácie spolužiakov. Naproti tomu podľa druhej polovice žiakov sú referáty a prezentácie veľmi zriedkavé alebo absentujú úplne. V týchto školách zrejme vo všeobecnosti kladú malý dôraz na samostatné vzdelávanie a samostatnú prácu študentov.

Otázka 06k – žiaci

Ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

nikdy málokedy dosť často veľmi často
 0 2 4 6

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

 máme rôzne súťaže a kvízy

k

Otázka 06k / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	13	4,8	
4 dosť často	25	9,3	
2 málokedy	109	40,5	
0 nikdy	107	39,8	
bez odpovede	15	5,6	
Priemer			1,6

Otázka 06k / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	427	5,6	
4 dosť často	1288	17,0	
2 málokedy	3693	48,8	
0 nikdy	1872	24,7	
bez odpovede	294	3,9	
Priemer			2,1

Komentár k celoslovenským výsledkom

S takýmito zábavnými, tvorivými a aktívnymi spôsobmi učenia má bežnú skúsenosť len 22,6 % respondentov, takmer tri štvrtiny žiakov sa s nimi stretávajú len veľmi zriedkavo alebo vôbec. Pritom do tvorby súťažných a kvízových otázok by mohli byť v prevažnej miere zapojení samotní žiaci, ktorí by si museli sami naštudovať a nájsť podklady k súťažným témam. Navyše, chystanie otázok pre vlastných spolužiakov je motivujúce a dáva možnosť vyniknúť aj žiakom, ktorí sa inak na hodinách nevedia presadiť.

Bolo by zaujímavé poznať dôvody, prečo učitelia tieto formy výuky využívajú tak málo – či sa im zdajú málo efektívne a dôležité, alebo im venujú málo času len z dôvodu časovej tiesne, do ktorej sú často tlačení učebnými osnovami.

Otázka 06l – žiaci

Ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

nikdy málokedy dosť často veľmi často
 0 2 4 6

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

 kladieme učiteľovi otázky alebo s ním diskutujeme

Otázka 06l / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	30	11,2	
4 dosť často	75	27,9	
2 málokedy	110	40,9	
0 nikdy	37	13,8	
bez odpovede	17	6,3	
Priemer			2,8

Otázka 06l / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	1241	16,4	
4 dosť často	2863	37,8	
2 málokedy	2456	32,4	
0 nikdy	795	10,5	
bez odpovede	219	2,9	
Priemer			3,2

Komentár k celoslovenským výsledkom

V tejto otázke sa žiaci opäť rozdelili na dve takmer rovnako veľké skupiny. Približne 54 % respondentov sa vyjadrilo, že s učiteľmi diskutujú často, 43 % žiakov zas diskutuje len veľmi málo alebo vôbec. Aj tieto výsledky korelujú s odpoveďami na predchádzajúce otázky, podľa ktorých na hodinách prevláda frontálny výklad a diktovanie poznámok učiteľom.

Otázka 06m – žiaci

Ž

06. Ako často robíte na vyučovacích hodinách nasledujúce činnosti?

nikdy málokedy dosť často veľmi často
 0 2 4 6

V každom riadku vyznač krížikom jednu z možností.

máme na hodine hosťa, ktorý nám niečo zaujímavé rozpráva

m

Otázka 06m / vaša škola – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	4	1,5	
4 dosť často	8	3,0	
2 málokedy	77	28,6	
0 nikdy	167	62,1	
bez odpovede	13	4,8	
Priemer			0,8

Otázka 06m / celá vzorka – žiaci			
Hodnotenie	Počet	%	Graf
6 veľmi často	133	1,8	
4 dosť často	324	4,3	
2 málokedy	3231	42,7	
0 nikdy	3668	48,4	
bez odpovede	218	2,9	
Priemer			1,2

Komentár k celoslovenským výsledkom

S takouto formou učenia sa takmer polovica opýtaných žiakov nestretla vôbec, často sa s ňou stretáva len okolo 5 % respondentov.

Zdá sa, že učitelia zatiaľ neobjavili výhody a možnosti tejto formy výuky. Je to škoda, lebo práve ľudia z praxe by mohli žiakom ukázať, prečo je zmysluplné a dôležité študovať jednotlivé vedné disciplíny, kde svoje vedomosti využijú a ako sa môžu ako odborníci po absolvovaní školy uplatniť.

Otázka 09 – žiaci, otázka 04 – rodičia

Ž,R

09. Keby to záviselo od teba, čoho by si chcel(a) v rámci vyučovania viac ako doposiaľ?
Vyznač krížikmi najviac šesť možností.

☐ využívania počítačov a inej techniky	☐ práce na dlhodobějších projektoch <i>a, f</i>
☐ práce s internetom priamo na hodine	☐ prednášok pozvaných hostí <i>b, g</i>
☐ praktických pokusov a experimentov	☐ návštev múzeí, galérií, výstav <i>c, h</i>
☐ práce vo dvojiciach či menších skupinách	☐ návštev kina, divadla, koncertov <i>d, i</i>
☐ vedomostných súťaží a kvízov	☐ vzdelávacích exkurzií <i>e, j</i>

Otázka 09 / vaša škola – žiaci			
Možnosť	Počet	%	Graf
a	186	69,1	
i	168	62,5	
b	160	59,5	
c	154	57,2	
h	147	54,6	
j	142	52,8	
d	122	45,4	
e	82	30,5	
g	68	25,3	
f	47	17,5	

Otázka 09 / celá vzorka – žiaci			
Možnosť	Počet	%	Graf
i	5637	74,4	
a	4927	65,1	
c	4529	59,8	
h	4423	58,4	
j	4333	57,2	
b	4047	53,4	
d	3502	46,2	
g	2636	34,8	
e	2263	29,9	
f	1679	22,2	

Otázka 04 / vaša škola – rodičia			
Možnosť	Počet	%	Graf
c	134	64,7	
j	134	64,7	
a	127	61,4	
d	87	42,0	
e	82	39,6	
g	82	39,6	
b	74	35,7	
f	71	34,3	
h	61	29,5	
i	30	14,5	

Otázka 04 / celá vzorka – rodičia			
Možnosť	Počet	%	Graf
c	4230	66,8	
j	4076	64,3	
a	3674	58,0	
e	2566	40,5	
d	2448	38,6	
g	2399	37,9	
b	2353	37,1	
h	2273	35,9	
f	1756	27,7	
i	1423	22,5	

Komentár k celoslovenským výsledkom

Na túto otázku odpovedali žiaci aj rodičia, ich názory sa však nie vždy zhodujú. Žiaci by najviac chceli v rámci vyučovania navštevovať kino, divadlo a koncerty (až 74,4 %), rodičom táto aktivita chýba najmenej (za jej zintenzívnenie sa vyjadrilo iba 22,5 % rodičov). Žiaci by uvítali aj viac návštev múzeí, galérií a výstav (58,4 %), zo skupiny rodičov sa za to vyjadrilo iba 27,7 % respondentov. Je otázne, či uvedené aktivity ozaj nepovažujú za dôležité, alebo ich nepreferujú pre ich finančnú náročnosť. Obe skupiny by uvítali, aby sa počas vyučovania viac využívali počítače a iná technika (65,1 % žiakov a 58,0 % rodičov), viac robili praktické pokusy a experimenty (59,8 % žiakov a 66,8 % rodičov), alebo chodilo na vzdelávacie exkurzie (57,2 % žiakov a 64,3 % rodičov).

Prekvapujúca je zhoda oboch skupín, že najmenej im chýba práca na dlhodobějších projektoch (len 22,2 % žiakov a 27,7 % rodičov). Priaznivé vysvetlenie by bolo, že týchto aktivít je na školách ozaj dosť a ďalšie žiakom ani rodičom nechýbajú (to však nevyplýva z predchádzajúcich častí dotazníka – otázka 6h). Je však možné aj to, že sa žiakom nechce samostatne pracovať a tvorivo pristupovať k svojmu vzdelaniu, prípadne nemajú s týmto typom vyučovania dostatok pozitívnych, a preto motivujúcich skúseností.